

WIJK ACADEMIES OPVOEDEN

En meer...

TWEEDE VOORTGANGSBERICHT APRIL 2014 – OKTOBER 2014

DRIE EERSTE WIJKACADEMIES OPVOEDEN

Vooraf

Na de zomer vertelt een van de moeders uit de Wijkacademie Haarlem dat zij haar zoon naar een islamitische school heeft overgeplaatst. Dit roept bij de andere ouders veel vragen op. Een van de belangrijkste redenen van de moeder is de invloed van nieuwsberichten over de opkomst van IS in Irak op jongeren hier. Het leek deze moeder belangrijk dat haar zoon leert wat de goede islam is, zodat hij onderscheid kan maken tussen goed en kwaad.

Het oprukken van IS in Irak is niet het enige nieuws van de wereld om ons heen dat deze zomer in onze eigen werelden doordringt. De oorlog in het oosten van Oekraïne komt heel dichtbij door de neergestorte vlucht MH17. De oorlog in Gaza leidt tot demonstraties en spanningen in de Haagse Schilderswijk. In de media wordt hierover gesproken in termen van politiek, beleid, discriminatie, incidenten, criminaliteit en veiligheid. De vraag die het voor de wijkacademies opwerpt is wat dit betekent voor opvoedsituaties.

Opvoeden in spannende tijden is de afgelopen periode opgepikt als het belangrijkste actuele thema van de wijkacademies, waarbij het onderwerp in elk van de wijkacademies zijn eigen weg volgt. In Haarlem richt men zich vooral op het onderwijs en de rol van de school, in Den Haag staat het onderlinge gesprek tussen ouders, weg van de formele structuren, centraal en in Amsterdam valt het onderwerp binnen het bredere kader 'wat vraagt deze tijd van opvoeders.'

Het project Wijkacademies in het kort

De Wijkacademie Opvoeden is er voor ouders om het gesprek over opvoeden met elkaar aan te gaan. De Wijkacademie wordt geprogrammeerd door een kerngroep van opvoeders. Zij doen minimaal twee jaar mee en komen regelmatig samen om ervaringen over opvoeden te delen en om de buurt hierbij te betrekken. De eerste drie wijkacademies zijn in oktober 2013 gestart in Amsterdam Oost, Haarlem Schalkwijk en Den Haag Schilderswijk. De wijkacademies worden gesteund door lokale partners die het programma mede ontwikkelen en begeleiden. In Amsterdam Oost zijn dat Dream Support en Diversiteitsland, in Haarlem is dat Meetingz! en in de Schilderswijk het Stagehuis. Op landelijk niveau functioneren een netwerk van academici en de landelijke promotiegroep om de activiteiten van de wijkacademies te versterken.

Leeswijzer

In het vorige voortgangsbericht, over de periode oktober 2013 tot april 2014, is te lezen hoe drie eerste Wijkacademies van start gingen met het vormen van kerngroepen in de Haarlemse Schalkwijk, Haagse Schilderswijk en Amsterdam Oost, een netwerk van academici en een landelijke promotiegroep. Dit voortgangsbericht doet verslag van het tweede half jaar van het project Wijkacademies Opvoeden en meer. Het bericht begint met het verslag van de inspiratie ochtend van de drie wijkacademies op 22 mei. Daarna volgen doorkijkjes in de ontwikkelingen binnen de drie lokale wijkacademies. Het tweede deel van het bericht gaat in op de voortgang in de landelijke lijn. Het bericht eindigt met een vooruitblik op de activiteiten voor de komende periode.

1. DE WIJKACADEMIES OPVOEDEN TREDEN NAAR BUITEN

De drie wijkacademies zijn nu een jaar onderweg. Waar in het eerste half jaar de focus lag op het vormen van een kerngroep van ouders die elkaar goed kennen en vertrouwen, stond de afgelopen periode in het teken van het voorbereiden van activiteiten en de presentatie naar buiten. Doordat de wijkacademies elk hun eigen startpunt en programmering hebben, verkeren zij hierbij in verschillende stadia. Voor de zomer is in Haarlem een conferentie over scholen en ouderbetrokkenheid georganiseerd, in Amsterdam Oost is de kerngroep officieel geïnstalleerd en in Den Haag worden de eerste bruggen geslagen in een wijk die zich kenmerkt door geïsoleerde eilandjes.

Als kick off voor een moment van ontmoeting en uitwisseling voor de kerngroepen, partners en andere betrokkenen en geïnteresseerden van de wijkacademies heeft op 22 mei een inspiratie ochtend plaatsgevonden. Inmiddels zijn de drie wijkacademies alweer een stuk verder. Na een kort verslag van de inspiratie ochtend leest u hierover in de onderstaande paragrafen meer.

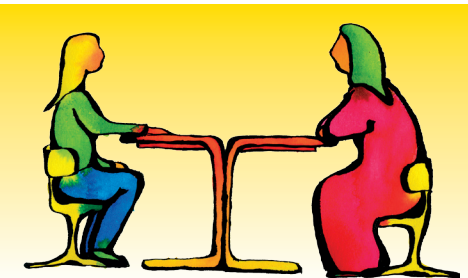
Op weg naar een eigen visie Inspiratie ochtend Wijkacademies Opvoeden

Deze ochtend presenteren de kerngroepen van de drie eerste Wijkacademies, zich, bijgestaan door de vrolijke noot van dagvoorzitter Quintis Ristie, aan een groter publiek. Zo'n tachtig mensen, waaronder ouders uit de drie steden, en mensen werkzaam bij gemeenten, welzijnsinstellingen, hogescholen en universiteiten, zijn voor deze ochtend van ontmoeting en uitwisseling naar het Planetarium gekomen. De drie kerngroepen hebben voor de inspiratie ochtend elk een presentatie voorbereid om te laten zien wie zij zijn en met welke onderwerpen zij aan de slag willen in hun wijk. Dit zijn tegelijk de onderwerpen van vier werkgroepen deze dag. Daarnaast vormt de ochtend de gelegenheid voor de feestelijke installatie van de Landelijke Promotiegroep van de Wijkacademies.

Wijkacademie Haarlem

Kerngroep leden Emine en Margot vertellen over de gesprekken die met de kerngroep zijn gevoerd. Over onderwijs, armoede en veiligheid. Onderwijs bleek in deze eerste fase het meest dringende onderwerp voor de ouders. De groep heeft verhalen verzameld over de ervaring met onderwijs van ouders en kinderen in de wijk en die gepubliceerd in een boekje¹. Margot vertelt dat ouders heel enthousiast zijn over de wijkacademie. Mensen leren er van elkaar en kunnen er hun verhaal kwijt.

**LAAT IK JE EENS
WAT VERTELLEN**

Verhalen over ervaringen met onderwijs in de Haarlemse Schalkwijk

¹Dit boekje "Laat ik je eens wat vertellen" is uitgekomen in mei 2014 en wordt verspreid onder scholen. Het boekje heeft als doel het gesprek tussen ouders en scholen op gang te brengen.

Op 4 juni organiseert de kerngroep de Schalkwijkse conferentie, met sketches op basis van echt gebeurde verhalen. Vandaag geven de twee vrouwen een voorproefje. Met een kort indringend samenspel laten zij zien hoe belangrijk communicatie tussen ouder en kind bij het voorkomen van pesten op school.

Wijkacademie Amsterdam Oost

Kerngroeplid Dorette schetst de aard van de bijeenkomsten en de thema's die naar voren zijn gekomen. Ze laat een 'droomwolk' zien die door de groep is gemaakt. De collage verbeeldt de veranderende wereld, waar volwassenen niet altijd meer het antwoord hebben.

Ze moeten naast kinderen gaan staan, en ook kijken naar de wereld die zij nalaten. Een grote cactus laat zien dat opvoeden ook mag prikken.

Kerngroep lid Zevda kon vandaag niet aanwezig zijn maar heeft een brief geschreven. "Samen spelen en samen delen zijn de woorden die wij onze kinderen aanleren samen met de pedagogisch medewerkers en leerkrachten...maar de volwassenen zelf kunnen soms niet samen luisteren en samen leven." Een ander lid van de kerngroep, Wim, heeft een verhaal geschreven. Het zit in het tasje dat is uitgedeeld aan alle aanwezigen. De vraag die hij zich stelt is "kunnen wij leren van vogels, als het over opvoeden gaat?"

Wijkacademie Den Haag

Yassine Aberkane van het Stagehuis, de partner die de Wijkacademie in Den Haag heeft opgepakt, vertelt over het proces van de Wijkacademie in de Schilderswijk. In de wijk is er weinig contact tussen bewoners. Er zijn wel wat ontmoetingsplaatsen maar die zijn vooral naar binnen gericht. Volgens Yassine zijn veel mensen in de buurt angstig om elkaar aan te spreken. Ouders, kinderen of jongeren op straat worden niet snel aangesproken op hun gedrag omdat mensen liever een vervelende situatie vermijden. Yassine hoopt met de Wijkacademie deze terughoudendheid te doorbreken, onder het motto 'het kind is van iedereen'.

Installatie landelijke promotiegroep

De installatie van de landelijke promotiegroep zorgt voor een humoristische sfeer. Eén voor één worden de leden het podium opgeroepen. Uiteindelijk staat er een mooi gezelschap op het podium, een mengeling van ouders en afgezanten van diverse organisaties zoals het ministerie van OCW, onderwijsadvies en kenniscentra. Hen wordt, nietsvermoedend, gevraagd om ter plaatse een belofte te doen.

De leden van de promotiegroep beloven dat zij;

- *Samen meewerken aan het landelijk uitdragen van het doel van de wijkacademies*
- *De resultaten van de Wijkacademies evalueren en landelijk doorgeven*
- *De wijkacademies volledig ondersteunen en haar opvoedmethodes zullen uitdragen*
- *Geduld, liefde, begrip en respect opbrengen voor alle kinderen*
- *Zich voor de volle 100% inzetten voor de toekomst van de kinderen, onder het motto "alle kinderen zijn ook mijn kinderen!"*

De leden van de landelijke promotiegroep zeggen de belofte met omhoog geheven hand toe. Zij worden vervolgens verrast door kinderen die hen via een groot scherm vrolijk aanmoedigen zich aan hun belofte te houden "beloofd is beloofd" en "kom op, je kan het!"

Werkgroepen

De kerngroepen hebben elk een thema naar voren gebracht dat men graag breder wil bespreken in een werkgroep. In de Wijkacademie Haarlem is dat het onderwerp schooladvies en schoolkeuze, in Den Haag de vraag hoe je een 'dorp' creëert in een multiculturele wijk en in Amsterdam gaat het over fantasie. Vanwege het grote aantal deelnemers is een vierde werkgroep voorbereid die ingaat op de vraag 'wat is de ideale vader en hoe krijgt hij de ruimte om dat te zijn'? Voor elk van de werkgroepen is een (of twee) academici gevraagd om de discussie die wordt gevoerd in een breder kader te plaatsen. Het kader hiernaast biedt een korte samenvatting van de werkgroepen.

Wijkacademie Haarlem: Schooladvies en schoolkeuze

De workshop over schooladvies en schoolkeuze ontlokte veel emotionele verhalen en reacties. Ouders vonden veel herkenning in elkaars slechte ervaringen met het eind traject van de basisschool. Mensen voelen zich niet gehoord, niet serieus genomen, en hebben het idee dat er onterecht een laag onderwijsadvies aan hun kind is gegeven. Pedagoge Mariëtte Lusse herkent de machteloosheid van de ouders. Die machteloosheid is volgens haar een algemeen probleem maar wordt door allochtone ouders sterker gevoeld. Een belangrijke vraag voor ouders is "Wie bepaalt eigenlijk naar welke school het kind gaat; de ouder, de basisschool, de citotoets of de nieuwe school?" Mensen gaven aan zich sterker te voelen als zij zich konden verenigen om dit soort vragen aan te kaarten en spraken uit dat zij hoopten dat hier een rol ligt voor de wijkacademie.

Wijkacademie Amsterdam: Fantasie

De leidende vraag bij de workshop is 'waarom is fantasie belangrijk bij de opvoeding van kinderen?' In kleine groepjes wordt deze vraag op creatieve manier verwerkt door het antwoord gezamenlijk te verbeelden op een droomwolk. De groep kwam uit op de aanname dat 'alles begint bij een gedachte'. Fantasie is belangrijk om te kunnen dromen en kan het kind of de volwassene meer kansen geven. Pedagoog Roel van Goor plaatste het onderwerp in drie perspectieven. Vanuit de ontwikkelingspsychologie bezien is fantasie belangrijk voor de ontwikkeling van het kind om dingen die hij meemaakt te verwerken. Vanuit de pedagogie wordt er meer normerend naar fantasie gekeken: kinderen moeten kind kunnen zijn. Een filosofische benadering is dat voor kinderen fantasie er gewoon is. Volwassenen kijken vaak naar fantasie alsof het afgescheiden is van de werkelijkheid. Voor kinderen is het echter onderdeel van de werkelijkheid.

Wijkacademie Den Haag: Dorp in een multiculturele wijk

Aan de hand van het verhaal van een jonge moeder die naar Nederland kwam, en zich bij het opvoeden van haar kind heel geïsoleerd voelde, wordt besproken hoe je nou een dorp kan creëren in een buurt waar weinig verbinding tussen mensen is. De een noemt onderwijs, de ander opvoeding van de ouders. Er wordt gesproken over een combinatie van thuiscultuur, straatcultuur en schoolcultuur.

Belangrijke voorwaarden die naar voren worden gebracht zijn leefbaarheid, taalbeheersing en de stap durven zetten om hulp te vragen. Het idee bestaat dat er veel vooroordelen heersen die mensen belemmeren. Voor de wijkacademies is het belangrijk dat mensen elkaar durven aan te spreken en belangstelling tonen. Niet bang zijn voor de ander, geen belemmering voelen door taal maar gewoon je intuïtie volgen als mens. De ander is vaak in de eerste plaats niet anders, maar juist in veel opzichten hetzelfde.

De ideale vader

Het gesprek in deze werkgroep raakt aan drie lagen: vaders zelf, vaders in relatie tot moeders en vaders in relatie tot professionals. Voor de vader zelf noemt men het belang van bewustwording, om voor zichzelf na te denken welke rol ze in de opvoeding van hun kinderen willen. In relatie met moeders geven vaders vaak aan dat moeders weinig ruimte laten. Het gesprek gaat over opvoeden volgens de boekjes of op gevoel.

Over het omgaan met onenigheid die hierbij tussen vaders en moeders kan ontstaan. Zo komt ook de relatie vaders en professionals ter sprake. Vaders in de groep vinden dat opvoeddeskundigen en -cursussen vaak erg op moeders gericht zijn.

Vanuit de hoek van Ouder Kind Centra (OKC) wordt dit herkend. Klinisch psychologe Leontien Vreeburg bevestigt in haar reactie het beeld van een van oudsher op moeders gerichte opvoedondersteuning. Ook onderzoek naar wat opvoeders weten over de ontwikkeling van een kind ging bijvoorbeeld altijd over moeders, sinds kort wordt langzaam de stap naar vaders gemaakt. Leontien vindt het leuk om in de workshop te horen dat er in de praktijk veel interventies zijn om vaders meer te betrekken en te horen over de andere informatiebehoefte van vaders. Ze geeft aan dat de hogeschool een rol zou kunnen spelen bij het opnemen van dit soort initiatieven/ inzicht in het curriculum.

Zoals ze zegt; "de praktijk loopt altijd voor op de wetenschap".

To be continued! Dat is het gevoel dat heerst na de workshops. De plenaire bespreking van de workshops draagt extra bij aan dit gevoel; Wat is er nog veel te bespreken! Hoe zal het verder gaan met de Wijkacademies? Aan inspiratie heeft het deze ochtend in elk geval niet ontbroken.

WIJK ACADEMIE OPWOEDEN

Schalkwijk

De wijkacademie Haarlem wordt gedragen door een hechte groep ouders. In het vorige verslag is te lezen hoe de kerngroep zich voorbereidde op een conferentie over ouderbetrokkenheid in Schalkwijk, door ouders voor ouders. Het doel van de conferentie is dat ouders zien dat er veel manieren zijn om betrokken te zijn bij school en ook ervaren hoe belangrijk dat is.

Vorbereitung conferentie: theater en verhalen

In de aanloop naar de conferentie oefenen de ouders met theaterscènes. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een boekje met verhalen over ouders met onderwijs, door elkaar en andere ouders te interviewen. Dit boekje zal tijdens de conferentie aan de bezoekers beschikbaar worden gesteld.

In de periode dat de ouder hun conferentie voorbereiden escaleert de situatie op een van de basisscholen in de wijk². Enkele leden van de groep zijn bang dat dit verhaal de conferentie gaat domineren. Dus wordt er kort voor de conferentie uitvoerig gesproken over de wijze waarop de groep hier mee om wil gaan. Er wordt voor gekozen om het programma niet aan te passen, maar om, als ouders over het onderwerp beginnen, hier binnen de workshops ruimte voor te creëren.

De groep wil niet dat er in beschuldigingen over en weer wordt gesproken. Zeker omdat niemand precies weet wat waar is. "We moeten er alles aan doen om er voor te zorgen dat de discussie vooral gaat over de vraag wat ouders en school kunnen doen om te zorgen dat dit soort incidenten niet meer voorkomen en hoe je, als er toch iets naars gebeurt, daar dan als ouders en school gezamenlijk mee om moet gaan."

Wijkconferentie Schalkwijk

De bijeenkomst in de aula begint met een korte film gemaakt door Jermain Lo, waarin twee ouders en een oudere zus hun verhaal vertellen over ervaringen met scholen in de wijk en de manier waarop zij vinden dat ouders en school met elkaar moeten omgaan. Daarna volgend de theaterstukjes van de kerngroep. Die werken goed. Er is veel herkenning. De eerste drie laten vooral problemen zien: de macht van de schoolleiding, een te strenge juf en de gevolgen van het niet bespreken van pestgedrag. In de zaal wordt de vraag gesteld waarom de bijeenkomst start met allemaal negatieve verhalen. Irish Verwey, die de gespreksleiding doet, vertelt dat dit is, omdat er zo veel ouders zijn met dit soort ervaringen. De verwachting is dat op basis van de verhalen die getoond zijn, in de workshops naar oplossingen gekeken kan worden.

En dat gebeurt. In de drie workshops wordt geanimeerd gesproken. Opvallend is de rust en de wijsheid die de ouders aan de dag leggen als het verhaal van de basisschool aan de orde komt. Ook de ouders die zelf kinderen op de betreffende school hebben, brengen de kracht op om niet op het incident in te gaan, maar vooral te kijken wat de bijdrage van ouders in dit soort situaties kan zijn.

² Het gaat om een geval van ernstig pesten en een geval van een aanranding op de school. In beide gevallen trad de school niet op als beschermer van het kind maar alleen van het eigen imago. Het Haarlems Dagblad heeft hier in juni 2014 verschillende artikelen over gepubliceerd.

Discussies sinds de zomer

Sinds de conferentie is de kerngroep drie keer bijeengekomen. Tijdens de eerste bijeenkomst, als iedereen vertelt hoe het met hem of haar gaat, vertelt een moeder dat zij besloten heeft haar zoon, die naar groep acht gaat, naar een Islamitische basisschool over te plaatsen. Deze keuze roept de nodige vragen op: waarom maakt ze juist nu die keuze? En hoe zal het straks met haar zoon gaan als die naar de middelbare school gaat? Er is toch geen Islamitische middelbare school in Haarlem? In eerste instantie geeft de moeder aan dat ze hiertoe heeft besloten omdat haar zoon dan thuis en op school in een zelfde omgeving verkeert. Hij hoeft dan niet steeds te switchen tussen thuis en school.

Opvoeden in spannende tijden

Al doorpratend blijkt de motivatie dieper te liggen. De moeder is erg verontrust over de mogelijke invloed van nieuwsberichten over IS in Irak en Syrië op jongeren. Zij hoopt dat als haar zoon thuis en op school over de goede islam leert, hij een sterker besef ontwikkelt van goed en kwaad en sterker in zijn schoenen staat als er van buiten allerlei verkeerde beelden worden gepresenteerd.

In de groep ontstaat een gesprek over de invloed van al die berichten van buitenaf op kinderen en de vraag hoe je hier als ouders mee om wilt gaan.

Merken ouders dat hun kinderen hier mee bezig zijn? En maken ze dat bespreekbaar of is dat moeilijk? Op basis van de discussie wordt geconcludeerd dat het onderwerp opvoeden in spannende tijden eigenlijk niet alleen binnen de kerngroep aan de orde moet komen, maar juist ook op scholen in de wijk, waar leerkrachten weer hun eigen manier hebben om dit soort zaken wel of niet te bespreken. Ouders en leerkrachten moeten met elkaar uitwisselen wat ze zien en ervaren en hoe ze de signalen van kinderen interpreteren vindt de groep.

De ideale school

Tijdens de tweede bijeenkomst spreekt de groep over de vraag hoe de ideale school eruit moet zien. Gedachte achter deze vraag is, dat je als ouders niet een goede gesprekspartner bent voor scholen als je geen idee hebt wat je belangrijk vindt dat je kinderen leren. Als je mee wilt denken over de toekomst van de school, moet je ook nadenken over wat je belangrijk vindt. Om zich op het gesprek voor te bereiden beantwoordt iedere ouder drie vragen voor zich zelf:

- 1. Wat is nuttig geweest wat je op school geleerd hebt?*
- 2. Wat zou je met je kennis van nu, op school geleerd willen hebben, dat je niet geleerd hebt?*
- 3. Wat denk je dat de tijd van nu vraagt van het onderwijs?*

Alle ouders zijn het er over eens dat de basisvakken die kinderen op school leren zoals rekenen, taal, geschiedenis en dergelijke belangrijk zijn. Ook is het belangrijk dat kinderen leren dingen af te maken en leren hoe ze moeten leren. Dus niet alleen antwoorden, maar vooral uitleg en aanzetten tot zelf kritisch nadenken. Sport wordt ook belangrijk gevonden. Een Somalische moeder stelt dat ze seksuele voorlichting gemist heeft en dat ze dat in de tijd van nu extra belangrijk vindt, omdat kinderen van alles zien op internet. Andere ouders twijfelen of je seksuele voorlichting op de basisschool moet geven. Het druist erg in tegen hun eigen gevoelens. Dat omgaan met internet belangrijk is, daar is iedereen het wel over eens. Daarover moeten ouders en school op een lijn zitten. Het is echt belangrijk dat ouders betrokken zijn, maar hoe doe je dat als je geen geld hebt voor een computer en eigenlijk ook weinig ervaring met internet? De tijd is te kort om alles uit te werken, er moet ook nog gesproken worden over de oprichting van een ouderbrigade waar ouders, onder het motto ouders helpen ouders, met hun opvoedvragen terecht kunnen.

Ouderbrigade

Het idee voor het instellen van een ouderbrigade komt ook weer aan de orde. Er ligt een basistekst voor een folder in meerdere talen. De groep oefent aan de hand van twee korte rollenspellen wat voor soort vragen ze kunnen verwachten en hoe je daar mee om kunt gaan als lid van de ouderbrigade. De punten die naar voren komen uit het rollenspel en de nabespreking daarvan, leveren een mooi programma op voor de training die de ouders van de brigade zullen krijgen. Afsproken wordt dat de ouders ook enkele nieuwe ouders zullen uitnodigen om aan de brigade en de voorbereidende training mee te doen.

Programma komende tijd

Tijdens de evaluatie van de conferentie heeft de kerngroep besloten het thema Opvoeden en onderwijs voorlopig op de agenda te houden. Er is zo veel aan de hand op dit gebied en er is nog zoveel te doen om ouders en scholen dichterbij elkaar te brengen. Daarnaast wordt het thema 'Opvoeden in spannende tijden' opgepikt als thema voor een kort programma in de drie filialen van de wijkacademie.

Drie filialen

De kerngroep wil in de wijken Meerwijk, Boerhaave en Europawijk gespreksgroepen opzetten waarin andere ouders aan de hand van hun eigen ervaringen met elkaar over opvoeden kunnen praten. Inmiddels hebben zich drie kerngroepleden en enkele ouders van buiten aangemeld om de filialen van de wijkacademie en de afzonderlijke wijken op te zetten en hiervoor een programma te maken. Zij worden getraind door BMP en Meetingz!. Deze filialen bieden bovendien een mooie gelegenheid voor de professionals die meedoen aan het scholingsprogramma dat BMP voor de Wijkacademies biedt, om in de praktijk te oefenen met het methodisch ondersteunen van groepen ouders bij het bespreken van belangrijke opvoedkundige onderwerpen.

Langduriger programma rond ouderbetrokkenheid

In dit programma gaan ouders en leerkrachten afzonderlijk én met elkaar in gesprek over hun wederzijdse verwachtingen, over omgaan met verschillen in normen en waarden bij het opvoeden en over de manier waarop er binnen de school met elkaar gecommuniceerd wordt.

Ouderbrigade

De ouderbrigade wordt gevormd door een groep van 6-8 ouders. Deze ouders krijgen een training van 6 dagdelen van medewerkers van het CJG, BMP en Meetingz! Een keer per maand houden de ouders spreekuur bij Meetingz!.

WIJK ACADEMIE OPWOEDEN

A'dam oost

De kerngroep van de Wijkacademie in Amsterdam Oost heeft de afgelopen periode ook niet stilgestaan. Er is hard gewerkt aan het programma en nagedacht over activiteiten en producten om de thema's van de wijkacademie mee onder de aandacht te brengen in de buurt. Kenmerkend voor de Wijkacademie Oost is de aansluiting bij andere organisaties en initiatieven in de buurt, zoals de Academie van de stad, Het jaar van de Dappermarkt en de Vreedzame wijk.

Installatie kerngroep Wijkacademie Amsterdam Oost

Op 3 juli wordt de kerngroep ouders van de Wijkacademie Opvoeden Oost officieel geïnstalleerd door bestuursvoorzitter van het stadsdeel Nevin Özutuk. Er komt een grote groep geïnteresseerden op de installatie van de wijkacademie af. Van buurtorganisaties, professionals tot buurtbewoners, vrijwilligers en ook kinderen. Opmerkelijk is de grote interesse, respect, enthousiasme en aandacht voor elkaar.

Nevin Özutuk vertelt over wat symbool staat voor haar opvoeding. In haar hand heeft ze een eau de cologne fles. Als kind mocht ze die aan gasten geven om de handen te verfrissen. Dit is een traditie in Turkije, en zorgt ervoor dat je als kind contact kunt maken met de volwassen wereld. De fles gaat rond en zorgt voor een frisse geur.

Nevin Özutuk vertelt dat ze vroeger ook door haar opa's, oma's, ooms, tantes en buurvrouw werd opgevoed. Dit is in haar cultuur heel gebruikelijk. Ze hoopt dat met een initiatief als de Wijkacademie het samen opvoeden weer meer op de voorgrond komt. De bestuursvoorzitter geeft de kerngroep ouders een bloem en bedankt hen voor hun inzet voor de buurt.

Fototentoonstelling

Aan de wand van de conferentiezaal hangen foto's, die de kerngroepleden onder begeleiding van Dorette Evers (kerngroeplid en fotograaf) hebben gemaakt.

De ouders zijn geportretteerd met een voorwerp dat voor hen symbool staat voor hun opvoeding. Bij de foto's hangt een versje hierover.

De foto's zullen worden tentoongesteld aan het kunsthek in het Oosterpark en daarna een reizende voorstelling worden om andere ouders te attenderen op de Wijkacademie Opvoeden en het thema opvoeden op de kaart te zetten.

Filmpje over thema's in de buurt

Clay Toppenberg, theatermaker en kerngroep lid, heeft in het kader van de Wijkacademie een filmpje gemaakt van gesprekken met mensen op de Dappermarkt over hun visie op opvoeden, opvoedthema's voor de buurt en over hun eigen opvoeding.

Samen in gesprek over opvoeding

Na de pauze volgt het laatste onderdeel, het bespreken van thema's in groepjes. De thema's die naar voren kwamen zijn: ouderbetrokkenheid, historisch besef, opvoeden vroeger & nu, positieve opvoedvaardigheden, vaderbetrokkenheid en opgroeien in twee culturen. De genodigden denken mee over de vraag of en waarom het een belangrijk thema is en geven tips voor de buurt aan de kerngroep ouders.

Tijd voor Opvoeden

Een onderwerp dat in de Wijkacademie Oost wordt opgepikt als centraal thema is de 'tijd voor Opvoeden'. De kerngroep wil hier twee dingen mee aan de orde stellen.

- 1. De tijd waarin we leven is van grote invloed op het opvoeden, maar toch zijn er ook basishoudingen van opvoeders die door de eeuwen heen hetzelfde zijn. Het is belangrijk om verbindingen te leggen tussen de historie van Oost, de manier waarop er vroeger werd opgevoed en de vragen die opvoeden in de tijd nu oproept.*
- 2. We leven in een haastige tijd waarin we veel informatie moeten verwerken en deadlines moeten halen. Het is belangrijk dat ouders de tijd nemen om hun kinderen op te voeren en dat ze ook de tijd nemen om met andere ouders van gedachten te wisselen.*

Opvoeden en veiligheid in de wijk.

Een tweede centraal thema dat door de kerngroep is geagendeerd is 'veiligheid in de wijk'. Daarbij gaat het niet alleen over zaken als verkeer, maar ook de afstand tussen bevolkingsgroepen, om hangjongeren en de gevoelens van onveiligheid die zij bij anderen oproepen en om de vraag wat de invloed is van ontwikkelingen in het Midden Oosten op allerlei opvoedsituaties. Tevens zullen in deze fase 'vreedzaamheid' en de vreedzame wijk een bijzondere plek innemen en er zal uitdrukkelijk samenwerking worden gezocht met de kinderraad in de Transvaalbuurt omdat we het idee hebben dat ouders en kinderen vaak met dezelfde vraagstukken bezig zijn maar vanuit verschillende invalshoeken.

In het onderstaande kader staat ter impressie een stuk van het blog over de Wijkacademie Amsterdam.

Struikelen over de kogelhulzen

Tijdens een van de bijeenkomsten geven we de buurt een cijfer. Een van de opvoeders geeft de buurt een acht. “Het woonerf waarop ik leef is drie jaar geleden gerenoveerd en de mensen die zijn teruggekomen zijn ook de mensen die echt van de buurt houden”. Ook vertelt hij dat waar nu de goed onderhouden geveltuintjes een middel zijn om in gesprek te raken met je burens, je vroeger struikelde over de kogelhulzen. Terwijl iedereen het cijfer motiveert wordt duidelijk dat de buurt er wel degelijk op vooruit gaat. Dat erkent en benoemt iedereen. Desalniettemin bestaan er nog steeds problemen. Met name de ‘tweedeling in de buurt’ wordt als problematisch ervaren. “En mensen zijn bang voor elkaar”. Als we vervolgens individueel op grote bladen inventariseren welke thema’s er in de buurt leven kunnen we een verschil tussen de problematiek in de hardware en de software van de buurt onderscheiden: Wat de hardware betreft is er te veel verkeer, te weinig groen, te veel kleine en slecht onderhouden sociale woningen, er zijn slechte scholen, er is te weinig werkgelegenheid, en er zijn te weinig speelplaatsen. Op het gebied van de software kan er ook nog wat veranderen: er is te weinig uitwisseling op het gebied van opvoeden, te weinig ‘historisch besef’: kennis van de geschiedenis van Oost, er is te weinig verbinding tussen verschillende groepen bewoners (met name hangjongeren worden genoemd), en er wordt te weinig kennis gedeeld.

Als je weet wat jouw wortels zijn, dan pas kan je groeien

We praten verder over mogelijke activiteiten om de problematiek breder in de buurt bespreekbaar te maken en staan stil bij het belang van historisch bewustzijn. Waarom het van belang om bewust te zijn van de geschiedenis van je buurt? “Als je weet wat jouw wortels zijn, dan pas kan je groeien”, zegt iemand. Iedereen valt even stil en denkt er verder over na. Hier hebben we een mooi thema te pakken.

Aansluiting Jaar van de Dappermarkt

De Wijkacademie Opvoeden is verder officieel partner geworden van de organisatie achter ‘het Jaar van de Dappermarkt’. Dit initiatief is in het leven geroepen om de geschiedenis en cultuur van de Dappermarkt te behouden en een plek te geven in een veranderende omgeving. Een aantal van de activiteiten die de wijkacademie Amsterdam Oost wil organiseren de komende periode sluit naadloos aan bij de doelstellingen van het jaar van de Dappermarkt, te weten ‘een jaar lang kunst en kleur op de Dappermarkt’³. De Wijkacademie verbindt het thema opvoeden aan de Dappermarkt.

³ Geïnitieerd en georganiseerd door het Karel Appelhuis

Begane Grond in samenwerking

met TAAK.

Programma komende tijd

De kerngroep wil op verschillende manieren met deze thema's naar buiten treden.

- Centraal staan een theaterstuk met ouders en kinderen uit de wijk, onder begeleiding van cultureel bureau Accu.
- Daarnaast sluit de Wijkacademie als officiële partner van het jaar van de Dappermarkt aan bij de activiteiten die rondom dit jubileumjaar georganiseerd worden. De kerngroep werkt de komende tijd aan een fotoproject met middenstanders uit de Dapperstraat. Dit betreft vaak familiebedrijven, wat ook gevolgen heeft voor de opvoedsituatie. Hoe wordt er opgevoed als de familie een zaak heeft? Wat wordt er doorgegeven en hoe kijken de huidige winkeliers terug op hun eigen opvoeding?
- Een bijeenkomst voor ouders en leerkrachten op een van de basisscholen in de wijk mogelijk de J.P. Coen school) over "Opvoeden in spannende tijden (met berichten over IS, Oekraïne, Gaza-strook e.d). Vragen voor deze bijeenkomst zijn: Wat doen al die berichten met kinderen? Hebben ouders het gevoel dat er anders naar hen wordt gekeken of kijken ze zelf anders naar mede-ouders? Merken ouders dat hun kinderen er mee bezig zijn? Praten ze hier met hun kinderen over of zouden ze dat willen doen?

WIJK ACADEMIE OPWOEDEN

Schilderswijk

Groeien naar een kerngroep

In het vorige verslag is te lezen dat de Schilderswijk als het ware uit losse eilandjes bestaat, er is weinig contact tussen de verschillende groepen in de wijk. Dit werkte de eerste periode ook door in de opzet van de Wijkacademie in Den Haagde; het kost in deze wijk meer tijd om een vaste groep ouders bijeen te brengen. Zo ontstond het idee om vanuit de Wijkacademie de eilandenstructuur in de wijk proberen te doorbreken, door van de verschillende groeperingen in de wijk een of twee 'vertegenwoordigers' deel te laten nemen aan de kerngroep. Inmiddels is er een kleine vaste kerngroep gevormd die vooral uit moeders van verschillende achtergronden bestaat.

Als de berg niet naar Mohammed komt..

Om de eilandenstructuur in de wijk te doorbreken wil de Wijkacademie Schilderswijk als programma karavaan bijeenkomsten organiseren in de wijk. Met als gedachte dat steeds één van de "eilandjes" de uitnodigende partij is. Die specifieke groep nodigt in zijn omgeving andere mensen en groepen uit, waarvan ze denkt dat het leuk en goed zou zijn hen bij het gesprek over opvoeden te betrekken. De bedoeling is om dit zo divers mogelijk te laten zijn. Een Pakistaanse vrouwengroep, jongeren bij het Cruyff-court, actieve ouders van een basisschool, Turkse mannen van de moskee, een Marokkaanse vrouwenvereniging, een buurthuis, etc.

De groepen zullen worden uitgenodigd zelf een thema aan te dragen dat ze graag willen bespreken met anderen. Aan de Wijkacademie is dan de taak om die thema's zo in een programma te plaatsen dat er naast uitwisseling en verdieping ook een verdere ontwikkeling in het gesprek over opvoeden zit. Op deze manier komt het gesprek tussen de mensen en groepen op gang. En zo worden er bruggen gebouwd tussen de eilandjes. De winst van deze aanpak is dat er een steeds grotere groep betrokken raakt en het project steeds meer bekendheid krijgt in de wijk. Nadeel is dat het langer duurt voordat er iets van een programma zichtbaar wordt.

Een van de groepen die actief betrokken is, is een *Marokkaanse Vrouwenvereniging*. De vrouwen komen elke dinsdag in het Stagehuis samen om te koken of te naaien. Een van de vrouwen, Hayat, ziet het als haar missie om een verbinding te leggen tussen de vrouwen van deze groep en de wijkacademie. Vanaf dat moment komen enkele vrouwen op donderdag naar de tweeweekelijkse Wijkacademie bijeenkomsten.

Bruggen in de Schilderswijk

Tijdens een van de eerste bijeenkomsten van de Wijkacademie Schilderswijk lagen er allemaal aanschijfskaarten op tafel. De vraag was: "kies een kaart die bij jou past en vertel daar over". Eén

van de vrouwen koos een kaart met een eenzame jongen op straat en zei: "Wij zijn met elkaar verantwoordelijk voor deze jongen, al is het niet je eigen kind". Alle kinderen worden geboren met een goed hart. Maar de omgeving bepaalt ook hoe hij uiteindelijk zal worden, wij met elkaar zijn die omgeving. Het gaat om een zegswijze die je in verschillende culturen tegen komt. "Er is een dorp voor nodig om een kind op te voeden". De ouders vinden dat zij in de buurt verbindingen met elkaar moeten aangaan en samenwerken om een positieve omgeving te maken, waarin hun kinderen kunnen opgroeien. Dit bouwen van bruggen en er met zijn allen voor elkaar zijn, is een erg belangrijk thema in de Wijkacademie Schilderswijk.

Verhalen en recepten boek "Blik op voeding"

Bij elke bijeenkomst komt het wel een keer naar voren: hoe belangrijk samen eten is als je verhalen wil delen. Vanuit de Wijkacademie ontstaat het initiatief om de verhalen van mensen uit de buurt te bundelen in een verhalen- kookboek. Waar komt het recept vandaan? Hoe was het vroeger bij jou thuis? Hielp je bij het eten maken? Hoe ben jij opgevoed? Doe je dat nu hetzelfde met jouw kinderen? Samen koken en verhalen delen en samen eten. Het recepten boek kan worden gebruikt om het gesprek over opvoeden in de wijk op gang te brengen. Het idee is dat het boek nooit af is, en mensen uit te nodigen om ook zelf hun verhaal te doen. Daarom zal ook aan een digitale versie van het kookboek worden gewerkt, waar mensen hun eigen recept en verhaal kunnen toevoegen.

Programma komende tijd

- Vanaf oktober 2014 worden vanuit de wijkacademie 8 karavaan bijeenkomsten in de Schilderswijk georganiseerd.
- De wijkacademie Schilderswijk is inmiddels gestart met een interviewproject om de verhalen en recepten te verzamelen voor een kookboek (*Een blik op voeding of Een blik opvoeding*). Hiertoe krijgen vijf stagiaires van het Stagehuis een interviewtraining. Zij zullen samen met wijkbewoners de verhalen opsporen en vastleggen door interviews te houden en foto's te maken in de buurt. Om van het verhalen-recepten boek een levend product te maken zal ook aan een digitale versie van het kookboek worden gewerkt. Het idee is om hiervoor een website in te richten die mensen uitnodigt om hun eigen verhaal en recept toe te voegen.
- Net als in de andere twee wijkacademies zullen de komende tijd bijeenkomsten worden geprogrammeerd rond het thema Opvoeden in spannende tijden. Omdat de onderwerpen waar dit onder meer over gaat in de Schilderswijk zeer gevoelig liggen zoekt de Wijkacademie met dit thema vooralsnog geen aansluiting met scholen of een presentatie aan een groter publiek.

2. HET LANDELIJKE PROGRAMMA

Ter versterking van de plaatselijke wijkacademies kent het project ook een landelijk programma. De landelijke lijn wordt gedragen door twee groepen:

1. De landelijke promotiegroep, bestaande uit vertegenwoordigers van onder andere (migranten) ouders, landelijke kenniscentra en ministeries. In deze groep worden de ontwikkelingen in de Wijkacademies vanuit verschillende perspectieven in een bredere maatschappelijke context geplaatst. Daarnaast zorgt de promotiegroep voor de verspreiding van de inhoud en producten die in de plaatselijke wijkacademies ontwikkeld worden.

2. Het netwerk van academici. Dit netwerk bestaat uit academici van diverse disciplines rond het thema opvoeden, van pedagogie tot bestuurskunde. Deze academici spreken over de ontwikkelingen binnen hun vakgebieden en over thema's die uit de wijkacademies naar voren komen. Het is de bedoeling dat het netwerk ouders en academici de gelegenheid biedt om van elkaar te leren. Ouders uit de wijkacademies kunnen leden van het netwerk uitnodigen voor een verdiepingsbijeenkomst.

Landelijke promotiegroep

Op 16 oktober 2016 komt de landelijke promotiegroep voor het eerst sinds de installatie bijeen. Het gezelschap is een mix van ouders en professionals die deelnemen vanuit hun werk bij diverse rond opvoeden betrokken organisaties. De vraag die aan de groep wordt voorgelegd is hoe de wijkacademies het gesprek over opvoeden in spannende tijden het best aan de orde kunnen stellen.

De samenstelling van de groep en het thema leiden tot een bijzonder gesprek waarvan iedereen het gevoel van urgentie deelt. Het onderwerp wordt vanuit allerlei verschillende kanten benaderd.

Jamila Achacha van Movisie vertelt openhartig over de zorgen om een nabije veertienjarige jongen die zich aangetrokken voelt door IS. De reden die de hij hiervoor geeft is dat hij geen perspectieven heeft in Nederland. De familie van de jongen denkt dat het de jongen eigenlijk ontbreekt aan een goed kader voor het combineren van Nederlander en moslim zijn. Kinderen tot in de vierde generatie moslims worstelen nog steeds met hun identiteit. In reactie op dit verhaal gaat het over de schaamte van veel ouders, door het gevoel dat zij falen in de opvoeding, de terughoudendheid om hulp te zoeken uit angst dat het kind alleen maar meer in de problemen komt gezien de aanpak van de politie. Justine Pardoën noemt de crisissituatie van het puber zijn. Volgens haar is het gevoel geen toekomst te hebben voor jongeren een rechtvaardiging achteraf voor waarom ze zich zo voelen. Vaak worstelen ze met allerlei frustraties die gepaard gaan met de overgang van puberteit naar adolescentie. Deze interne crisis kan zich op allerlei manieren manifesteren. Het rationaliseren van volwassenen komt op die leeftijd niet binnen, maar eenmaal dertig of veertig kijken ze heel anders terug.

Abdikarim Mohamud vertelt over jongeren in Somalië die Al Shabaab aanhangen, veel van hen zien in IS de ware islam. Hij vindt het belangrijk om jongeren voor te houden "denk na over wat je nog kan herstellen, als je er later anders over denkt. Iemand dood maken is onherstelbaar." Hij ziet het als de verantwoordelijkheid van ouders om te zorgen voor veel kennis van de islam zodat ze antwoord kunnen geven op vragen waar hun kind mee zit. "En als je het niet hebt, organiseer het!"

Driss Kaâmouchi is erg met het onderwerp bezig, in samenwerking met moskeeën en zelforganisaties van moslims. Hij vertelt over een jongen die op straat een imam aansprak dat hij een aanslag wilde plegen. In plaats van tegen de jongen in te gaan zei de imam; ik ga met je mee! Door vervolgens met de jongen in gesprek te gaan over het geloof deed hij de jongen inzien dat de jihad van IS ver af staat van wat de islam voorstaat.

Peter de Vries van CPS benadrukt dat leraren serieus moeten nemen wat kinderen zeggen, dat men de dialoog aan moet gaan. Ook ouders moeten betrokken worden. Hij spreekt van ouderbetrokkenheid 3.0, waarbij ouders en scholen als partners optrekken. Ard Broeze van het Ministerie van SZW vertelt over het Actieplan Jihadisme van het ministerie. Daarin is naast andere maatregelen ook veel aandacht voor het blijven investeren van onderaf door het versterken van opvoednetwerken.

De volgende bijeenkomst van de landelijke promotiegroep is in januari 2015.

Netwerk van academici

De tweede netwerk bijeenkomst is op 16 oktober 2014. De opkomst is dit keer wat kleiner maar dat biedt ruimte om wat dieper op het vakgebied van de aanwezigen in te gaan.

Het gesprek gaat over de vraag wat de rol van professionals in de pedagogische civil society is. De constatering is dat zij doorgaans niet de tools hebben om het gesprek te voeren met ouders. De wijkteams en ouder kind teams die ingericht zijn voor de transitie in de jeugdzorg werken nog altijd probleem- en regiegericht. Het oude denken is sterker dan het nieuwe denken, waardoor een paradox ontstaat tussen de gedachte van de transitie en de praktijk. Ook is het aanbod van pedagogische opleidingen aan hogescholen en universiteiten nog niet toegesneden op een nieuwe vorm van opvoedondersteuning. Er zijn nog steeds heel veel studenten orthopedagogiek terwijl daar straks veel minder banen voor deze deskundigen zullen zijn.

Je zou de vraag kunnen stellen of er een plek voor de professional is in de pedagogische civil society. En als die er is, op welke momenten en plekken? Wat mensen zelf doen uit eigen overtuiging van hoe de samenleving er uit zou moeten zien is doorgaans duurzamer dan de inzet van een professional die kennis aanreikt en dan weer verdwijnt.

Het voorstel is om het netwerk in het vervolg door te laten gaan in de vorm van expertbijeenkomsten. Van elk van de deelnemende academici komt een fotootje met profieltekst op de website, zodat ouders uit de wijkacademies een overzicht hebben welke expertise zij kunnen inschakelen bij het programmeren van de wijkacademie.

Cursus voor professionals

De opzet van het project wijkacademies is het aanrijken van nieuwe methodes voor professionals die werken in het veld van opvoedondersteuning. Het gaat om het trainen van vaardigheden voor het stimuleren en ondersteunen van langdurige netwerken van ouders en jongeren rond het thema opvoeden op wijk en buurtniveau. Hiertoe wordt onder de mantel van het project een cursus voor professionals aangeboden die erop is gericht om de handelingsperspectieven van professionals die met ouders werken te versterken. In zijn kern gaat het erom dat professionals leren om programmatisch en methodisch te werken en ouders zo ondersteunen dat zij hun eigen gesprek kunnen voeren. In plaats van hulpverlener worden zij veeleer proces begeleiders.

Op 2 oktober 2014 is de eerste bijeenkomst voor het scholingstraject voor professionals. Het scholingstraject omvat tien bijeenkomsten van drie uur, die eens in de maand plaatsvinden bij het Dolhuis in Haarlem.

Veertien professionals nemen aan de cursus deel. Zij komen uit Rotterdam, Haarlem, Leiden en Den Haag en Amsterdam (Oost, West, Noord en Zuidoost). Sommigen kennen elkaar al vagelijk, maar de meesten zijn onbekenden voor elkaar. De eerste bijeenkomst is gericht op kennismaking, de theorie achter het werken met verhalen en het uitspreken van ieders verwachtingen van de cursus.

De cursus loopt tot juni 2015.

Tweedaagse cursus werken met programma's rond opvoeden

Uit het project *Opvoeden is een gesprek* zijn vijf programma's voortgekomen die er op zijn gericht om mensen in groepen het gesprek over opvoeden met elkaar aan te laten gaan. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het gesprek tussen ouders en jongeren of tussen ouders en de school. In de loop van de programma's worden thema's benoemd en er wordt naar een gezamenlijk product toe gewerkt. De doelstelling is om deze programma's op 20 plekken in Nederland uit te zetten.

In 2013 is een tweedaagse cursus gehouden om de programma's te verspreiden onder mensen die hier vanuit hun praktijk iets mee willen.

In september 2014 is de tweedaagse cursus nogmaals aangeboden. Tien mensen deden mee, waaronder onderzoekers, trainers, oud schooldirecteuren, consultants, uitvoerders en makers. Wat de deelnemers gemeen hebben is de behoefte aan 'een andere methodiek' voor datgene waar hij of zij al mee bezig is. Tegelijkertijd bestaat er bij de groep ook specifiek de behoefte aan kennis, de behoefte om niet probleem gestuurd te werken, de behoefte om 'het verhaal' een meer centrale plek te geven in zijn of haar werkzaamheden, de behoefte om beter te leren aansluiten bij de leefwereld van ouders en ten slotte de behoefte om te leren goed 'op de handen te blijven zitten'.

Tot slot

De Wijkacademies Opvoeden worden omarmd, zoveel staat voor ons als projectteam wel vast. De bekendheid van de Wijkacademies neemt toe, meer mensen raken betrokken en de onderwerpen die worden besproken vragen om vervolg. De drie wijkacademies hebben elk hun eigen thema's, producten en activiteiten maar staan niet los van de actualiteit. Het thema 'opvoeden in spannende tijden' is naar voren gekomen als onderwerp dat in alle drie de wijkacademies leeft. Dit vraagstuk zal de komende tijd zowel in de plaatselijke wijkacademies als in de landelijke lijn verder worden uitgediept. Wij vinden het als projectteam enorm spannend hoe dat zich gaat ontwikkelen. U hoort van ons!

Het team Wijkacademies Opvoeden en meer

Lone von Meyenfeldt

Tessa Dikker

Frank von Meijenfeldt

Saskia Moerbeek

Partners

Financiers

druk,
soms

mama
is lief

lief mijn zoon

papa
mama

rustige
jongen

goed luisteren

Achraf
goed praten

Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie
www.stichtingbmp.nl
www.wijkacademieopvoeden.nl